

§ 19

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm – lägesrapport av hållbarhetskommissionens arbete - svar till kommunstyrelsen (KS 159-1936/2016)

Dnr 1.5.1.12-2017

Beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Till remissinstansen bifogas synpunkt från pensionärsrådet i ärendet.

Ärendet

Stockholms stad inrättade 2015 en kommission för ett socialt hållbart Stockholm. I ärendet önskar kommunstyrelsen alla nämnders och styrelser synpunkter kring förslagen i fyra delrapporter som kommissionen utarbetat under våren 2016. De fyra rapporterna behandlar hållbar skolutveckling, ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling. Nämnden ska besvara tre av dem; ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse.

Berörda förvaltningar ska redovisa hur de ser på sina verksamhetsområden i förhållande till den analys och beskrivning som redovisas i rapporterna, samt på förutsättningarna att genomföra de åtgärder som kommissionen lägger fram.

Förvaltningen vill framhålla vikten av den typ av faktaunderlag som lyfts fram i kommissionens rapporter. Förvaltningen kommenterar i detta ärende de åtgärdsförslag som kommissionen lyfter fram.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-03-13.

Förslag till beslut från (M) och (C)

Johan Nilsson med flera (M) och Evy Kjellberg (C) yrkade bifall till eget förslag till beslut enligt nedan.

Stadsdelsnämnden beslutar följande.

1. att förvaltningens förslag bifalls delvis,
2. att därutöver anföra följande

Sociala hållbarhetskommisionen publicerade vintern 2016/2017 fyra nya delrapporter som berör demokrati, utbildning, arbetsmarknad och stadsplanering. Moderaterna välkomnar det arbete som har gjorts och ställer sig positiva till flertalet av förslagen i rapporterna. Med det sagt finns det även åtgärder som vi är djupt kritiska till och ställer oss frågande till dess genomförbarhet. Nedan redovisas synpunkter på respektive rapport.

Medborgare med mandat

Delrapporten medborgaren med mandat lyfter angelägna delar om demokrati och vikten av delaktighet. Demokrati är kärnan i det svenska samhället och ska värnas och främjas. Genom delaktighet och inflytande skapar vi stadsdelar som håller ihop och som människor vill fortsätta bo i.

För oss är det också viktigt att stadens skattemedel används på ett effektivt sätt. Att ta del av invånarnas syn på hur deras miljöer kan förbättras är viktigt för både politiker och tjänstemän. Vi politiker är valda för att representera våra väljare och göra tuffa prioriteringar å deras vägnar genom en förmåga att se till helheten när vi fattar beslut. Idag finns möjlighet för medborgare att engagera sig i och påverka politiska beslut som rör deras närmiljö genom att exempelvis insända medborgarförslag, delta i samråd eller ha en dialog med lokala företrädare under stadsdelsnämndens frågestund. I slutändan är det dock folkvalda politiker som har ansvaret att väga samman intressen och göra prioriteringar. Vi ställer oss därför kritiska till förslaget om Medborgarbudgetar. Det riskerar att bli ett sätt att fransäga sig det ansvaret och risken är påtaglig att engagerade sårintressen, snarare än ett för stadsdelens invånare representativt allmänintresse, blir styrande i processerna.

Stockholms stadsdelar ska vara levande stadsdel som är trygg för alla invånare som vistas här. Gallerior bidrar till att skapa mer liv och rörelse och lockar hit näringsidkare och andra verksamheter vilket både skapar arbetstillfällen och naturliga mötesplatser i stadsdelen. Vi ställer oss frågande till den till synes kritiska inställningen till galleriornas inverkan på stadsbilden och anser att skrivningarna kring detta är minst sagt otydliga. Mer folkliv och naturliga mötesplatser, oavsett om de omges av vad förvaltningen kallar "vinstintresse" eller ej, kan snarare utgöra förutsättningar för att öka det demokratiska deltagandet genom att ge möjlighet till aktiviteter och dialoger i anslutning till mötesplatser, butiker och caféer.

För att kunna frigöra mer resurser till kärnverksamhet anser vi att staden regelbundet måste ompröva arbetssätt och strukturer för att kunna hålla kostnader för byråkrati, administration och onödigt krångel nere. Inom upphandlingsområdet finns möjlighet att hålla nere kostnader och samtidigt hålla uppe kvaliteten vid inköp av varor och tjänster så att stockholmarna får ut så mycket som möjligt av sina skattekrönor. Alltför många och detaljerade krav i upphandlingar, så som sociala klausuler, driver dock upp kostnader och försvårar för många företag att kunna lägga anbud i en upphandling, vilket riskerar att ge sämre kvalitet för dyrare kostnad.

Dold potential – hinder och möjligheter för ungas stockholmarnas etablering på arbetsmarknaden

I delrapporten dold potential föreslås åtgärder som att rikta sociala klausuler i upphandlingar till särskilt prioriterade grupper, att utveckla ett arbete med arbetsdifferentiering samt att främja kompetensbaserad och icke-diskriminerande rekrytering.

Att införa så kallade sociala krav i upphandling, som föreslås i rapporten, innebär att det offentliga ställer krav på att en viss andel av de anställda ska tillhöra en utsatt målgrupp för att företag ska få delta i en upphandling. Det är självklart att Stockholms stad ska säkerställa anständiga arbetsvillkor för medarbetare hos leverantörer som staden anlitar. Seriösa aktörer, rättssäkra arbetsförhållanden, transparenta upphandlingsmodeller och konkurrens på lika villkor ska prägla upphandlingar i Stockholms stad. Men samtidigt som vi måste värna goda villkor för jobben måste vi också värna de drivkrafter som får jobben att växa.

Sociala krav i upphandlingsförfaranden innebär alltför stora begränsningar i företagets möjligheter att förädla sina produkter och tjänster på bästa sätt. Förslaget stänger därmed ute företag som måste anpassa sig till den verkliga marknadens krav för att överleva. I vissa fall skulle det kunna innebära att företag tvingas säga upp befintlig personal för att möta upphandlingskraven från staden. Ett annat tänkbart scenario är att en utrikesfödd person blir uppsagd för att ge plats åt en annan person från en av stadens definierade svaga grupper. Sociala krav vid upphandling blir då snarare integrationshämmande än främjande.

När det gäller förslaget om arbetsdifferentiering är det viktigt att understryka att många arbetsuppgifter som förekommer inom såväl förvaltningar som de flesta företag är specialiserade, systemberoende och kräver rätt kompetens. Därför kan differentiering av arbetet bli problematiskt. Både offentliga och privata aktörer är ofta

intäktsfinansierade vilket också försvårar möjligheter att avsätta nödvändiga resurser för introduktion, handledning, mm. Med sagt innebär det inte att förslaget om arbetsdifferentiering ska avfärdas helt, men det behövs en noggrann analys för vilka yrkesområde och målgrupper där detta skulle kunna tillämpas. En arbetsdifferentiering får inte äventyra kvalitén på produkten eller tjänsten. Möjligheterna är dock begränsade då flera tjänster inom exempelvis myndighetsutövning och förskola kräver specifik utbildningsbakgrund eller legitimation.

Staden där vi möts – Arkitektur och kultur i det offentliga rummet

De två delrapporterna ”Staden där vi möts” och ”Från delad till enad stad” tar fasta på några synnerligen viktiga utgångspunkter. Det handlar om att bygga tätare och mer hållbart, ta bort fysiska barriärer och sätta in åtgärder för att öka rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet. Tyvärr gör den socialdemokratiskt ledda majoriteten precis tvärtom – deras ord möts inte upp i handling – de cementerar den fysiska segregationen i Stockholm.

Bland annat tar kommissionen upp att det går att överbrygga fysiska barriärer mellan stadsdelar och på så vis motverka negativa följder av rumslig segregation. Detta faktum påtalar vi gång efter annan i reservationer i såväl kommunfullmäktige som berörda nämnder.

Genomförandet av miljonprogrammets glesta struktur har medfört en av de allra största samhällsutmaningarna vi har i Stockholm idag – segregerade stadsdelar. Detta faktum bekräftas också i delrapporten ”Från delad till enad stad” – resurssvaga hushåll koncentreras till mindre attraktiva bostadsområden där välfärdsutvecklingen är sämre. Därtill kommer majoritetens beslut om nya nivåer för tomträttsavgälder leda till att denna situation cementeras i än större utsträckning.

Kommissionen påpekar att enbart nybyggnation av bostäder inte kommer att räcka för att komma till rätta med bostadsbristen. Detta har vi också påpekat vid otaliga tillfällen. Men nuvarande byggtakt kommer bara drygt halva bostadsbehovet att mötas. Vi instämmer helt med kommissionens slutsatser om att andra åtgärder behöver sättas in. Det handlar bland annat om att reformera flyttskatten för att främja rörligheten på marknaden och få ett bättre nyttjande av det befintliga beståndet.

Delrapporten ”Staden där vi möts” tar fasta på värdet av rummet mellan husen, det vill säga gestaltningen av den offentliga miljön

med parker och torg där vi alla kan vistas fritt och mötas. Vi instämmer i att otryggheten i stadsdelarna aktivt måste motarbetas. Detta är inte minst viktigt i våra utanförskapsområden där den grova brottsligheten har eskalerat bara det två senaste åren.

När Stockholm växer med nya årsringar är det viktigt att bejaka mer än enbart kvantitet i bostadsbyggandet, vi måste även se gaturummet mellan husen som en del i arkitekturen. Det är därför bra att delrapporten även tar upp arkitekturens roll i det offentliga rummet. I det sammanhanget är det dock anmärkningsvärt att Stockholm ännu har något arkitekturprogram, trots att ett godkännande av Arkitektur Stockholm klubbades i stadsbyggnadsnämnden i november 2013.

Den lärande skolan

I delrapporten den lärande skolan lyfts insatser som infördes under Alliansens tid i majoritet och regeringsställning. I rapporten föreslås att flera av dessa borde utvecklas ytterligare. Däribland karriärtjänster för lärare där kollegialt lärande ingår, matematiklyftet och även vikten av en skolkultur som präglas av höga förväntningar på alla elever. Det är bra och välkommet.

Vi delar även uppfattningen att det krävs tydligare uppföljning av stödinsatser till elever med behov för att säkerställa att insatserna når alla elever. Resultatspridningen mellan skolor utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor och har förstärkts jämfört med tidigare, trots att det socioekonomiska tillägget idag står för en betydande del av utbildningsnämndens budget.

Moderaterna har tidigare påpekat att systemet med tilläggsbelopp inte fungerar tillfredsställande samt föreslagit screening i övergång mellan förskola och grundskola för att hitta eleverna i tid, men vi har också tillskjutit medel för elever i behov av särskilt stöd. För att åtgärder och resurser ska vara effektiva krävs ordentlig uppföljning, utvärdering och styrning. Det är därför positivt att detta nu lyfts i rapporten.

Beslutsgång

Ordförande yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut. Ordförande ställde förslagen mot varandra och förklarade att nämnden beslutat att bifalla förvaltningens förslag till beslut. Johan Nilsson med flera (M) och Evy Kjellberg (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för egna förslag till beslut.

Tillägg till protokollet

Synpunkt från pensionärsrådet 2017-03-23

Rådet har tagit del av ärendet och betonade vikten av att äldre ges kulturmöjligheter samt en aktivitetslokal.

Synpunkt från funktionshinderrådet 2017-03-21

Rådet har tagit del av ärendet och delar i väsentliga avseenden de synpunkter som förvaltningen framför i sitt förslag till yttrande över ovan nämnda remiss om kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm men vill därutöver anföra följande.

Det finns en rad allvarliga problem med de forsknings-/lägesrapporter som kommunstyrelsen begärt yttranden om. Vi berör detta kortfattat nedan – utgående från vår roll att framföra synpunkter från den sannolikt i genomsnitt mest utsatta gruppen i samhället, nämligen människor med funktionsnedsättningar.

Vi vill gemensamt för två av rapporterna säga att det verkar som om det funktionshindersperspektiv som är påbjudet i staden när det gäller all verksamhet och utveckling av sådan lyser helt med sin frånvaro. Det gäller rapporterna ”Staden där vi möts” och ”Medborgare med mandat”. Vi kan inte finna att någon av dessa rapporter har ett funktionshindersperspektiv, eller ens ett tillgänglighetsperspektiv.

Delaktighetsperspektivet som har reglerats centralt i staden, och där berörda anvisningar just är under omarbetning nämns inte. Inte heller förefaller forskarna som skrivit rapporterna ha någon kännedom om den överenskommelse som styr samverkan med idébärande organisationer inom det sociala området.

Den största kompletterande demokratiorganisationen, nämligen funktionshinderråden (och pensionärsråden), med av staden reglementerad uppgift, som finns med i den förberedande processen till politiska beslut i närmare trettio nämnder i staden, nämns på två ställen i bisatser i rapporten ”Medborgare med mandat”. Dessa råd engagerar t ex idag närmare tvåhundra personer i funktionshinderrörelsen och har bakom sig kanske 50.000 personer, som de förväntas företräda. Det är uppenbart att rapportskrivaren/-skrivarna saknar full insikt i sitt ämnesområde. De berörda rapporterna har därför fått en slagsida åt allmänna diskussioner i stället för att vara baserade på fakta och kunskap om förhållandena i Stockholms stad. Viktiga tillgänglighetsaspekter glöms bort.

Rapporten ”Dold potential” är helt annorlunda genom att den inventerar och går ned i detalj och belyser de verkliga problemen. Den visar med önskvärd tydlighet det som vi inom

funktionshindersrörelsen pekat på i många år, nämligen att den grupp som har absolut svårast att komma ut i arbete är människor med funktionsnedsättningar. I rapporten jämförs de med utrikes födda.

Det som rapporten inte visar är det långsiktiga perspektivet av att ungdomar inte kommer ut på arbetsmarknaden. Det är mycket vanligt beträffande människor med funktionsnedsättningar att de aldrig kommer ut på arbetsmarknaden, dvs den situation de har direkt efter skolan fortsätter hela livet. Det finns ingen annan grupp på arbetsmarknaden som har det problemet, inte heller de utrikes födda. Det fordras enligt vår mening helt nya grepp för att arbeta konkret och operativt med att skapa arbeten som passar människor med funktionsnedsättning utifrån ett individperspektiv. Det går inte längre att utifrån generella stimulanser och regler att tro att situationen någonsin kommer att lösa sig. Det innebär bland annat att de grepp som kommissionens delrapport innehåller måste kompletteras eller utformas med stöd individ för individ. Man kan likna det vid de individuella planer (IVP) som idag ska göras för vissa brukare inom funktionshindersområdet.

Eftersom man redan i skolan, individ för individ, väl känner vilka som har syn- och hörselnedsättningar, rörelsehinder, kognitiva allvarliga problem och t ex neuropsykiatriska funktionsproblem mm har man grundförutsättningarna för att konkret planera vidareutbildning, praktik och arbete om man bara organiserar arbetet på ett bra sätt mellan skolan, socialtjänsten (i berörda fall), försäkringskassan, arbetsförmedlingen och tänkbara arbetsgivare. Människorna får inte lämnas åt sitt öde när de går ur skolan.